

Statnett
sendt på e-post

Saksbehandler: Thomas Iversen Vår referanse: 26/76 Dato: 05.03.2026

Svar på høring om ny modell for fastsettelse av tariffer for transmisjonsnettet

Forbrukerrådet viser til Statnetts høring om differensiering av industritariffen og innføring av nytt kapasitetsledd i transmisjonsnettet. Vi støtter hovedretningen i Statnetts forslag om endringer i tariffmodellen.

Vi viser til innspill fra Energinettverket, som vi har signert. Vår egen uttalelse her er mer rettet inn mot husholdningene, men vil også ha tilsvarende momenter som fellesuttalelsen fra Energinettverket.

Oppsummert mener vi at

- tariffkostnader i transmisjonsnettet i større grad må bæres av aktørene som utløser investeringsbehovet
- innføring av kapasitetsledd og sterkere kobling mellom tariff og faktisk effektuttak er riktig
- tariffreduksjoner bør være betinget av dokumentert fleksibilitet og gis etter likebehandlingsprinsipper

Det foreligger omfattende tilknytningskøer, og effektiv utnyttelse av det kraftnettet vi har, er minst like mye beredskap som god samfunnsøkonomi.

I dag betaler en gjennomsnittshusholdning fire ganger mer i effektledd per kilowatttime for transmisjonsnettleie enn en industrikunde. Kraftnettet er avhengig av at befolkningen har tillit til at det driftes på en effektiv og rettferdig måte. Totalt sett står husholdningene for rundt 30 prosent av strømforbruket i Norge, men de betaler godt over halvparten av transmisjonskostnadene.

Slike skjevheter vil etterlate et inntrykk av at kostnadene ikke er rettferdig og rimelig fordelt. Med økt etterspørsel etter kraft og kapasitet fra både industri

og forsvar er det avgjørende for tilliten i befolkningen at veksten i nettkostnader reflekterer faktisk utnyttelse av nettet.

Kapasitet som eventuelt frigjøres, vil uansett med stor sannsynlighet bli tatt i bruk av nye aktører. I en slik situasjon er det ikke lenger et godt argument at kapasitet vil bli stående ubenyttet dersom eksisterende industri avvikler sin virksomhet.

Husholdningene skal bære sin andel av kostnadene

Forbrukerrådet vil understreke at den kommende økningen i både forbruk og kapasitet i transmisjonsnettet i all hovedsak gjelder nye industriprosjekter og annet stort forbruk, ikke husholdningene.

Kostnadene i kraftnettet må i større grad bæres av de aktørene som tjener på utbyggingen og styrkingen av transmisjonsnettet. Frem til 2030 vil forespurt forbruk fra alminnelig forbruk via nettselskapene kun utgjøre 9 prosent av den totale veksten. Datasenter alene har et forespurt forbruk på 110 TWh frem mot 2030, noe som utgjør 81 prosent av veksten frem til det tidspunktet.¹

I lys av dette vil det være urimelig dersom husholdningene skal bære en økende andel av tariffkostnadene og dermed få høyere nettleie som følge av investeringer som primært utløses av nye, store enkeltforbrukere.

Kundegruppe	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Produksjon	2,3	2,6	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4
Alminnelig forbruk	2,1	7,7	7,5	8,4	10,9	13,1	14,2	15,0	15,4	16,5
Industri	0,6	2,1	2,0	2,3	3,0	3,5	3,8	4,1	4,2	4,5

Tabellen ovenfor er [Statnetts egne prognoser](#) for hvordan fremtidig transmisjonsnettleie i øre per kWh for produksjon og forbruk vil utvikle seg i et scenario med årlige investeringer på 20 mrd. kroner i perioden 2026–2035. Selv om veksten for alminnelig forbruk og industri er lik, tar den ikke høyde for kostnadsdriverne som skaper behov for investeringer i nettet.

Vi støtter derfor at tariffstrukturen i større grad reflekterer faktiske kostnadsdrivere i nettet, særlig betydningen av maksimalt effektuttak. Et kapasitetsledd vil synliggjøre at høy topplast driver investeringsbehov og fremtidige kostnader.

¹ Kraftløftet fra LO og NHO med data fra Statistisk sentralbyrå (SSB), Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Statnett.

Husholdningene er nå vernet mot volatile kraftpriser gjennom både strømstøtten og Norgespris-ordningen. Husholdningene eksponeres for prisvekst svært mange steder, og formålet med Norgespris på kort sikt er å gi husholdningene ro i møte med timeprisene og lavere strømregninger.

Det er den totale kostnaden for strømmen som teller, og dersom nettleien fortsetter å øke, vil de besparelsene som Norgespris på kort sikt gir, delvis forsvinne. Den tilliten i befolkningen som kan bli gjenvunnet med Norgespris, kan dermed gå tapt dersom noe av besparelsen blir spist opp av høyere nettleiekostnader.

Generelt ser det ut til at virkningene av Norgespris på både forbruk, effekt og kraftpris er marginale. På den måten ligger det ikke an til at Norgespris isolert sett vil føre til store merkostnader for næringslivet i form av økt kraftpris eller redusert tilgang på effekt.

Likebehandling vil gi god nettnytte

Når investeringene i transmisjonsnettet forventes å øke betydelig i årene fremover, er det riktig og nødvendig at tariffen gir tydelige signaler om at effektbruk og kapasitetsbeslag har en kostnad. Det er også viktig å sikre at den skjevheten som er mellom husholdningene og industrien, ikke forsterkes ytterligere når nye investeringer skal gjøres.

Høyere nettleie for kunder med stort forbruk vil gi lavere nettleie for øvrige kunder. I tabellen² nedenfor er det illustrert hvordan ulike nivåer og scenarioer påvirker en gjennomsnittlig husholdningskunde³, målt i øre per kWh.

Nivåer	Scenario 1: Prekvalifisering og forbruksreduksjon	Scenario 2: Kun prekvalifisering	Scenario 3: Ingen tilpasning
270 kr/kWh (2024/2025)	-0,17	-0,37	-0,47
135 kr/kWh (2025/2026)	-0,09	-0,19	-0,23
400 kr/kWh (prog.2027)	-0,25	-0,55	-0,70

Der en høy andel av industrien både prekvalifiserer seg og reduserer forbruket sitt, vil deler av kostnaden som i dag dekkes av fastleddet, flyttes over til et kapasitetsledd som ikke avkortes.

² Estimer og beregninger gjort av Thema Consulting på oppdrag fra Forbrukerrådet.

³ NVEs kontrollkunde: <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/publikasjoner-og-data/statistikk/nettleiestatistikk/>

Dersom vi legger Statnetts prognose for fastleddet i 2027 til grunn, vil en gjennomsnittlig husholdning spare omtrent 0,25 øre/kWh – eller 50 kroner per år. Dersom virkeligheten blir at mange industriaktører ikke gjør noen tiltak for å beholde rabatten sin, vil reduksjonen for en gjennomsnittlig husholdning være rundt 0,7 øre/kWh – eller rundt 140 kroner per år.

Ved høy tilpasning vil hovedgevinsten være at nettbelastningen bedre treffer den samfunnsøkonomiske planken, noe som vil kunne redusere noe av behovet for styrking av nettet. I tillegg vil kostnadene til utbygging av nettet kunne prises inn hos de aktørene som driver kostnadene opp.

Vi deler også Statnetts vurdering av at fleksibilitet kan bidra til bedre utnyttelse av eksisterende nett, redusere systemdriftskostnader og dempe effekt- og prisspisser. Økt tilbud om fleksibilitet kan dermed redusere eller utsette behovet for nye investeringer, til fordel for alle nettkunder.

Rabatter som gis som motytelse for dokumentert fleksibilitet, vil være samfunnsøkonomisk godt begrunnet, forutsatt at de faktisk bidrar til reduserte kostnader i systemet og kan etterprøves.

Samtidig mener vi at tariffene i transmisjonsnettet skal være objektive og ikke-diskriminerende. Likebehandling av alle forbrukere må være et bærende prinsipp. I transmisjonsnettet er det distribusjons- og regionalnettselskapene som representerer alminnelig forsyning, gjennom sine tilknytningspunkter. Sett fra transmisjonsnettet vil aggregert forbruk i de underliggende nettene være én forbruker på lik linje med en stor industrikunde.

Dersom fleksibilitet skal belønnes gjennom tariffen, bør likeartet systemnytte behandles likt og uavhengig av om den leveres av én stor industriaktør eller av mange sluttkunder aggregert opp i nettene.

Gitt Statnetts argumentasjon og den situasjonen kraftsystemet nå befinner seg i, ser vi heller ikke grunnlag for at det skal gis en generell rabatt på 20 prosent til kunder som ikke stiller med fleksibilitet.

Tariffreduksjoner bør være tydelig knyttet til dokumentert nettmessig nytte. En industrirabatt uten motytelse innebærer i praksis at øvrige forbrukere dekker en større andel av kostnadene, noe som er vanskelig å forene med prinsippet om rettferdig og kostnadsriktig fordeling, særlig i en tid der industriutviklingen vil være den drivende kraften bak ytterligere nettutbygging.

Vi minner også om at nettselskapene ikke mottar grunnrabatten på 20 prosent, noe som betyr at husholdningene i utgangspunktet bærer de fulle transmisjonskostnadene for sitt forbruk. Etter vår vurdering kan en slik rabatt uten motytelse – der merkostnadene bæres av andre – etter statlige regler bli ansett som statsstøtte etter EØS-avtalen, noe som skal rapporteres til EFTAs overvåkingsorgan ESA.

Vi støtter derfor at tariffreduksjoner i størst mulig grad gjøres betinget av faktisk leveranse av fleksibilitet, og reflekterer de økonomiske besparelsene som oppnås. Samtidig må tariffmodellen utvikles slik at også alminnelig forsyning kan kvalifisere for tilsvarende tariffreduksjoner når fleksibilitet kan dokumenteres.

Betydelig fleksibilitet kan mobiliseres gjennom aggregatortjenester, styring av elbillading og oppvarming, næringsbygg, lokal lagring og andre løsninger i distribusjonsnettet.

Statnett bør legge til rette for at distribusjonsnettselskap kan registrere seg og tilby aggregert fleksibilitet i markedet, og på den måten kvalifisere for tariffreduksjon når dette bidrar til reduserte systemkostnader og/eller lavere investeringsbehov i transmisjonsnettet.

Vi støtter hovedretningen i forslaget om kapasitetsbasert tariffing og tydeligere kobling mellom tariff og fleksibilitet. Forutsetningen er at modellen utformes slik at den fremmer effektiv nettutnyttelse, sikrer likebehandling og bidrar til en rettferdig fordeling av kostnadene mellom ulike forbrukergrupper.

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Mette Fossum
direktør

Thomas Iversen
fagsjef strøm